

Izhaja vsak četrtek in velja s poštnino vred in v Mariboru s pošiljanjem na dom za celo leto K 4.— za pol leta „ 2.— za četrt leta „ 1.—

Naročnina se pošilja upravništvu v tiskarni sv. Cirila, koroške ulice št. 5. List se pošilja do odpovedi.

Deležniki katol. tiskovnega društva dobivajo list brez posebne naročnine.

SLOVENSKI

GOSPODAR.

List ljudstvu v pouk in zabavo.

Posamezni listi dobé se v tiskarni in pri gospodu Novak-u na velikem trgu po 10 h.

Rokopisi se ne vračajo, neplačani listi se ne sprejemajo.

Za oznanila se plačuje od navadne vrstice, če se natisne enkrat, po 15 h, dvakrat 25 h, trikrat 35 h.

Inserati se sprejemajo do srede popoldne.

Štev. 28.

V Mariboru, dne 12. julija 1900.

Tečaj XXXIV.

Voditelji spodnještajerske nemške stranke.

Za politične boritelje ni dovolj, da poznajo samo svoje ljudi in moči, ampak dobro morajo biti poučeni tudi o stanju svojih nasprotnikov. Na Spodnještajerskem stoji nam katoliškim in narodnim Slovencem nasproti stranka, ki je v verskem oziru skrajno liberalna, v narodnem oziru pa skrajno nemško-radikalna. V taboru te stranke se nahajajo skoraj brezizjemno vsi Nemci in Posilinemci. Pogosto se torej imenuje ta stranka kratkoma nemška stranka, dasi vsakdo vé, da se še vedno nahajajo tudi Nemci, ki spoštujejo opravičene težnje in zahteve spodnještajerskih Slovencev.

Slovenci so na Spodnještajerskem v ogromni večini, število Nemcev je le neznatno. Pričakovali bi torej lahko, da so pri nas v vseh političnih stvareh Slovenci gospodarji, kateri pa seveda tudi neznatnemu številu Nemcev ne odrekajo njih pravic. A temu ni tako. Veter, ki veje iz Gradca, se lovi le v nemška jadra, in zato Slovenci kljub vsemu prizadevanju ne morejo priti do iste veljave, ki jim jo jamči njihova sposobnost in njihovo število. In to je krivo, da pri nas narodna nasprotstva ne utihnejo, ampak da živijo nepretrgoma naprej. Nam se zdi to popolnoma naravno. Kajti gnjila in ničvredna bi morala biti večina, ki se ne upira več manjšini, čeprav ima manjšina popolnoma druga načela in druge smotre.

Kdor ni slep, vidi in vé, da so se zadnja leta narodna nasprotstva zopet poostrila.

Slovenci hočejo končno priti k svojim pravicam, nemška stranka pa si prizadeva še vedno obdržati vse svoje dosedanje postojanke. Toda še nekaj moral je opaziti pri nas vsakdo, ki ni slep. Vodstvo nam Slovencem nasprotne nemške stranke so prevzeli v zadnjem času nemški in posilinemški spodnještajerski trgovci. To je dejstvo, ki se ne dá utajiti, dasi moramo iz previdnosti za nekatere slaboumneže tudi tukaj pridejati, da še s tem ni povedano, da so brezizjemno vsi spodnještajerski nemški trgovci prvoborniki stranke, ki je nam Slovencem nasprotna. Voditelji spodnještajerske nemške stranke so torej nemški in posilinemški trgovci. Evo dokazov! Nemški prvaki v Celju so trgovci Stieger, Rakuš, Radakovič, v Ptujju trgovci Ornik, Kolenc, Kazimir, Šulfink, v Slovenski Bistrici trgovec Stieger, v Sv. Lenartu v Slovenskih gorah trgovec Mravljak, v Maribergu trgovec Šober itd. V vsakem večjem slovenskem kraju so trgovci ali edine ali pa vsaj glavne zaslombe nemške stranke. Posebno Ptuj se je zadnji čas v tem oziru jako odlikoval. Nekateri ondodni trgovci, nobeden izmed njih ni somišljenik slovenske stranke, so začeli izdajati celo svoje politično glasilo v slovenskem jeziku in ptujski gremij je, kakor so poročali nemški listi, pričel tudi večjo akcijo proti nekaterim spodnještajerskim slovenskim listom.

Mi ne maramo danes dalje govoriti. Hoteli smo za danes samo dokazati in javno pribiti dejstvo, da silijo zadnji čas nemški in posilinemški spodnještajerski trgovci tako zelo

in tako vodilno v politično ospredje, da jih mora vsakdo videti. Mislimo, da se nam je naš namen posrečil.

Slovenski narodni ponos.

XII.

Slovanov je Bog ustvaril kakor listja in trave. — Za prosveto najimenitnejši narodi bivajo v Evropi. Po narodnosti razločujemo med njimi tri velika glavna plemena, namreč romansko (s Francozi, Lah, Španci, Portugizi in Rumuni), germansko (z Angleži, Nemci, Švedi, Danci, Frizi, Nizozemci in Vlanci) in slovansko, o katerem smo že zadnjič govorili. Kar je še narodov, ne spadajočih v nobeno teh plemen in pripadajočih drugim, kakor so na pr. Turki, Madžari, Grki, Albanci, je primeroma neznatno, vseh skupaj jedva na 25 milijonov, dočim romansko pleme samo šteje danes 111 milj., germansko na 114 milj., slovansko pa na 122 milj. duš. Nas Slovanov je torej največ, in ker ima vsa Evropa okoli 372 milj. prebivalcev, približno $\frac{1}{3}$ vseh; od prebivalstva vsega sveta pa znašamo približno $\frac{1}{10}$.

Čisto naravno je, da imamo Slovani, ki smo v Evropi najštevilnejši, tukaj tudi največ sveta; od 98 milj. km² je našega 6 milj., dočim je germanskega in romanskega le po $1\frac{1}{2}$ milj. Če se ozremo po zemljiščih, ki jih imata ti dve plemeni po drugih delih sveta, moramo jima sicer priznati, da sta zastopani v Ameriki in Avstraliji in sicer tako, da je nekaj tega sveta dotičnih evropskih narodov

Listek.

Med ogerskimi Slovenci.

Maribor dne 11. junija 1900.

IV.

Ker sva se v Gederovcih tudi s šolskimi razmerami nekoliko seznanila, hočem se na tem mestu še teh spominjati. Ogrji imajo ali občinske ali državne ljudske šole. Če si občina sama postavi šolo in tudi učitelja sama poskrbi, se ji šola prepusti; v takem slučaju bi naši Prekmurci torej po zakonu lahko imeli slovenske šole. Ali zakon je v Avstriji, če govori za gojo narodnosti, stvar, ki velja le za neslovane, na Ogerskem je v tem oziru še slabše. Če bi slovenska občina hotela imeti slovensko šolo, delala bi ji vlada toliko ovir, da je taka šola kratkoma nemogoča. Zato pa tudi slovenske občine šole prepuščajo vladi; nekoliko jim le pridejo ceneje. Samoumevno je, da je učni jezik v teh šolah od prvega trenutka naprej madžarski; še več, slovenščina celo predmet ni. Otroci morajo madžarski moliti, madžarski odgovarjati, madžarski pozdravljati in vcepja se jim po hudo madžarsko vzgojenih učiteljih madžarski duh.

Stariši tožujejo čez šolo; pravijo, da se deca nič ne uči, da postaja od dne do dne boljše divja, da v šolah verskega duha ni itd.; ali kaj to vse pomaga? Edini katehetje, vso čast jim, se ne dadó omajati, da bi pomagali, na nedolžnih otrokih se pregreševati; oni učijo veronauk v slovenskem jeziku in se trudijo z deco, da se tudi nekoliko navadi slovenski čitati. Tudi po vseh močeh razširjajo družbo sv. Mohorja.

Hvala Bogu imajo Prekmurci večidel vrlo, za slovensko stvar gorečo, zraven tega pobožno duhovščino. Duhovščina pa je tudi edini prijatelj, ki ga ima to ljudstvo v razumnosti. Za središče vsega narodnega gibanja v okraju, po katerem sva hodila, velja Tišina, in sicer zaradi župnika, ki tukaj službuje. Radi tega sva jo iz Gederove merila na Tišino, da bi videla »škofa prekmurskih Slovencev«, kakor Madžari imenujejo tišinskega župnika in dekana, doktorja Ivančija, ter se mu spoštljivo poklonila.

V dobri uri sva bila tam; samo polje; pot je bila huda, ker je solnce grozno peklo, drevesa pa nijednega. Tukaj je eden izmed naju začel pešati, toda nočem povedati kateri; ali ker je drugi v prijetni nadi na redke seznanek neusmiljeno pritiskal, prvemu nič ni družega preostalo, kakor vse moči napeti in korakati za onim, ki je bil zdaj svoje

lahkote posebno vesel. Nada naju ni varala. Gospod dr. Ivanoci, mož lepe postave, najboljših let, krepkega zdravja, elegantnega vedenja, obširne in globoke izobrazbe, pred vsem pa gorečega slovenskega srca, naju je sprejel jako prijazno in po slovanski šegi gostoljubno. Srečen, komur je dano, s tem možem mnogo občevati; zato v prvi vrsti srečen njegov vrli kapelan, srečni pa tudi župljani, ki to srečo, kakor sva se prepričala, vedo ceniti. Kaj bi pa ne? Saj jim je gospod župnik v vsakem oziru pravi oče. Na mizi so ležala tudi »Gesta et statuta«, t. j. opis zadnje sinode lavantske vladikovine in zbirka pri sinodi dognanih odlokov. Z veseljem nama je gospod župnik govoril o tej knjigi in dal spoznati, da se za naše razmere jako zanima.

Po kratkem a prisrčnem slovesu sva nastopila pot, ki drži v Radence. Na brodu prekmurskim bratom še zadnji pozdrav, in stala sva na zemlji štajarski. Pogled na Muro v slovenskem Štajarju pač ni prijazen, da, silno žalosten je. Po zgornjem in srednjem delu naše dežele je ta reka vseskozi regulirana, da voda ne more delati škode; pri nas pa je rečni breg od konca do kraja raztrgan, bližina preplavljena in opustošena, da je groza gledati. Ali deželne doklade plačujejo le nemški prebivalci?

Kaj sva na Štajarskem videla in slišala,